

FEUILLETON

PRACTIJK EN PRINCIPES. (BRIEVEN VAN B. R. BAKKER.)

VIII.

Aan mijn jongste collega.

Amice,

Wij moeten inderdaad een beetje meer voet bij stuk houden, anders komt de bouwerij nooit voor elkaar. Bij de operatiekamer zijn we al blijven steken en bij het voorloopige plan, dat je a.s. schoonvader had ontworpen. Dat laatste liet ik aan deze en gene zien en het kwam er niet zonder kritiek af. Mij dunkt, dat een der belangstellende collega's wel een beetje gelijk heeft met zijn opmerkingen en dus breng ik je die over. Hij meent n.l., dat het uitkomen van de keuken en van de huiskamer direct op de hall zeer ongewenscht is. Voor wat de eerste betreft vreest hij n.l. huiselijke oneenigheden, die hun oorsprong zouden vinden in de minder prettige lucht van bloemkoolkoken, om van sterker riekende spijzen nog te zwijgen. En voor 't overige beweert hij, (deze collega is al eenige jaren getrouwd klaarblijkelijk), dat het ten eenenmale onmogelijk is om het jongere deel der bewoners van de 5 x 7 huiskamer permanent in visite-toilet en -stemming te houden. Kortom hij is bang, dat soms de jeugd de Mexicaansche hond in de gang zal loslaten. Dus pleit hij voor een betere scheiding tusschen de voor de practijk en voor de huishouding bestemde gedeelten, „als je dan toch bouwt.” Denk er eens over en doe er je voordeel mee.

En nu verder over zaken, die je werkkamer betreffen. Je kunt niet beter doen dan je scherp trachten voor te stellen wát daar nu werkelijk moet gebeuren. Lukt dat zoo maar in de ruimte niet, hou dan een generale repetitie met een goede kennis als quasi-patiënt. Na de eerste plichtplegingen, (en eventueel geadministreer) zet je de patiënt in de operatiestoel en stelt rugleuning en hoofdsteun zóó, dat de patiënt gemakkelijk zit en

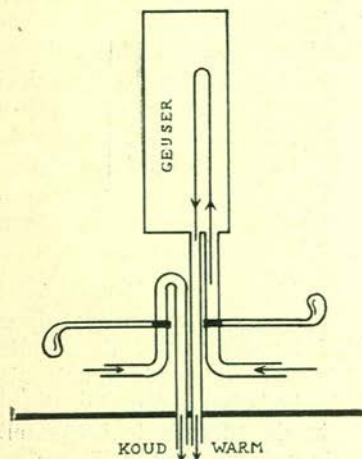
jij werken kunt. Dan is natuurlijk het eerste werk: je handen te wasschen. Sommige collega's geven er de voorkeur aan dit zoo te doen, dat de patiënt zich wel bewust moet worden, alleen met goed gewasschen handen te worden aangeraakt. M.i. hangt het min of meer gewenschte van een dergelijke demonstratie af van de persoonlijkheid van de patiënt, zoowel als van die van den operateur.

In ieder geval, gewasschen moet er worden. Ik behoef niet meer te herhalen, dat de waschtafel op een doelmatige plaats moet zijn aangebracht. De installatie hiervan is het gemakkelijkst, als je huis een centrale warmwatervoorziening bezit. Een kraan voor koud water en een voor warm is dan alles wat je geregeld noodig hebt. Maar bovendien moet in iedere leiding, nog vóór deze de tafel bereikt, een stopkraan zitten, zoodat misschien noodige kleine reparatiën uitgevoerd kunnen worden, zonder dat de hoofdkraan behoeft te worden afgesloten en je het heele huis droogt legt. De kranen voor dagelijksch gebruik moeten óf met de voet óf met de arm kunnen worden bediend. De eerste soort is nogal duur en geeft niet algemeen voldoening. Dus zou ik de laatste soort de voorkeur geven. In ieder geval moet men de kranen niet met de handen behoeven aan te raken. Zonder nu voor chirurg te poseeren en diens aseptiek zelfs maar te willen benaderen, lijkt het mij toch onlogisch en met gewone huishoudelijke zindelijkheid in strijd, tijdens een behandeling een kraan te openen met handen, waaraan speeksel, bloed en misschien nog meer ongerechtigheden

kleven, dan die handen te wasschen en ze dan weer te verontreinigen door met de vuile kraan te manipuleeren. Bezit je geen grootere warmwateraanleg, dan moet je natuurlijk je toevlucht zoeken in het gebruik van een klein geysertje onmiddellijk bij de tafel.

Een oplossing van het vraagstuk, hoe men naar willekeur koud of warm water krijgt, want beide zijn immers noodig, geeft bijgaande krabbel.

De teekening is maar heel schematisch, maar geeft o.a. duidelijk genoeg aan, dat de warmwaterkraan vóór de geysertje moet

zitten. Deze kleinere instrumenten zijn n.l. niet gebouwd om de volle leidingdruk te kunnen weerstaan. De kraanarmen vormen beide een hoek van 45° met de muur en staan dus loodrecht op elkaar. Alle noodige armatuur is in den handel zonder meer verkrijgbaar en is niet noodeloos duur.

Bij de aanleg dien je verder te bedenken, dat in tandheelkundig Hollandsch het woord „loodgieter” synoniem is met het in militaire kringen meer gebruikelijke „koekebakker”. Met geen van beide titels bedoelt men een onderscheiding voor hoogstaande prestaties. Let dus zelf op, dat niet zeer grillig gebogen looden pijpen in zicht komen, maar laat alles verdekt opstellen of een behoorlijk aanzien hebben. Zorg voor het laatste ook mee, als het bedrijf in gang is, door niet een halve badhanddoek, die een heele dag dienst doet, permanent te étaleeren. Je ziet zoiets nog wel eens bij collega's. De eerste de beste kapper leert ze dat beter. Men moet dozijnen kleine handdoekjes op een stapel klaar hebben liggen. Een handdoekje wordt hoogstens tijdens de behandeling van één patiënt gebruikt en verdwijnt dan in de onder of bij de waschtafel staande waschmand. Met de waschmand bedoel ik nu juist géén mand, ook niet de afvalbak, die men, o gruwel, in sommige instrumentenkasten vindt aangebracht, en ook niet de geëmailleerde klepper-empfer, die alleen voor een hospitaal deugt, maar een cylinder van wit of lichtgrijs aardewerk, ongeveer 60 c.M. hoog en 20 c.M. doorsnede. Een tweede exemplaar hiervan gebruik ik als afvalbak voor watten, enz. enz. Door de vrij groote hoogte in verhouding tot de wijdte, komt de inhoud niet te zien bij een vanzelf sprekend dagelijksch leegen. Iedere steengoed-winkel kan deze dingen voor je bij *R e g o u t* bestellen.

Als dit epistel nu niet uitsluitend een verhandeling over handenwasschen zal worden, is het tijd, dat we gaan zien, wat de patiënt verder te wachten staat, of liever welke hulpmiddelen wij verder te zijnen behoeve nog noodig hebben. Dit zijn natuurlijk de instrumenten, die te zamen in de hiervoor bestemde kast zijn weggeborgd. De plaats van de kast vind je op de plattegrond in een vorige brief. Maar nu over de kast zelf. Laat mij beginnen met je tegen de zeer goedkoope exemplaren te waarschuwen. Daarvan krijg je met niet sluitende of te goed sluitende laden niets dan verdriet. Een kast uit goed hout, door een heusche meubelmaker gemaakt, is nu eenmaal geen bazaarartikel. Hiertegenover staat, dat het ook niet noodig is fantasieprijzen voor Amerikaansche import te betalen. Voor import voel ik hier heelemaal niets. Een Hollandsche meubelmaker kan

je in dezen alles maken wat je wenscht, wel of niet via de dental-depots.

In de tweede plaats is het geloof ik goed er op te wijzen, dat de instrumentenkast niet bedoeld is als centraal-magazijn voor al je voorraden. Hij kan dus in bescheiden afmetingen worden gehouden. Dit is te meer gewenscht als hij niet tegen de muur is geplaatst, maar midden in de kamer staat.

Een foto van het kastje, dat mij sedert jaren uitstekend be-

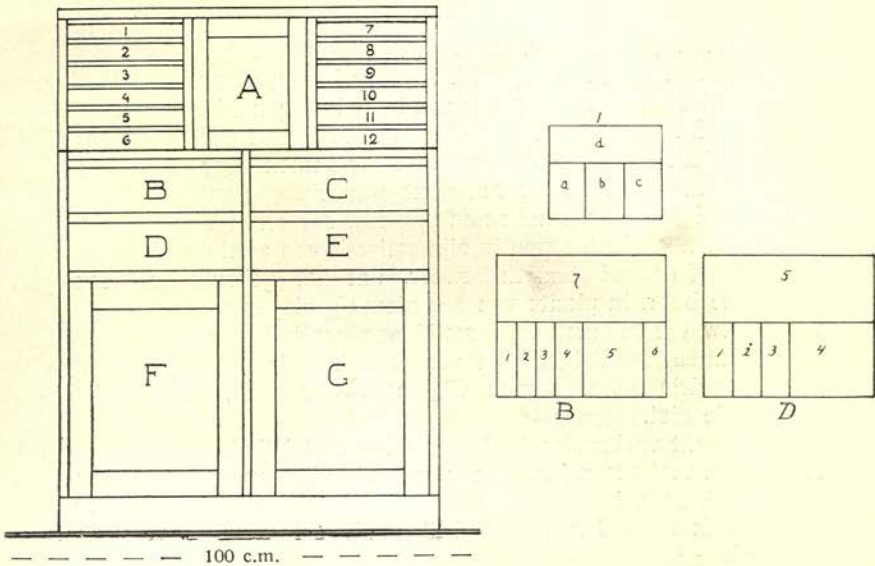

valt, vind je hierbij en een schetsje om de bestemming van de laden gemakkelijker aan te geven.

Amice, vóór je nu je instrumenten gaat opbergen, zou ik je ernstig in overweging willen geven ze eens stuk voor stuk te bekijken en je af te vragen, welke er van je werkelijk gebruikt en welke niet. Vooral geldt dit de z.g.n. handinstrumenten, dus sondes, glazuurmessen, excavatoren, stoppers, spateltjes, enz. En begin dan met voor alles wat je, om welke reden ook, in je bezit hebt maar nooit gebruikt, niet in de kast een plaatsje te

zoeken, maar deponeer het in een leeg sigarenkistje. Geef er je dan eens rekenschap van, welke instrumenten je het grootst aantal keeren noodig hebt. Sorteert ze b.v. in vier groepen. Bedenk verder in welke volgorde je de meest gebruikelijke telkens weer opneemt, en toets aan het resultaat hiervan eens de volgende indeeling.

De laadjes, die in het schetsje van 1 tot 12 werden genummerd, zijn plm. 30 c.M. breed, 25 c.M. diep en 3 c.M. hoog. Voor

vrijwel iedere patiënt heb ik het eerst noodig: spiegel, sonde en pincet. Een behoorlijk aantal hiervan vinden een plaats in lade 1. In vakje *a*. een dozijn spiegels, in *b* de pincetten, in *c* de sondes. De sondes liggen, wat de verschillende modellen betreft, in vaste volgorde met de einden op een gegroefde steun, zoodat ieder ervan zonder zoeken gegrepen kan worden. In *d* berg ik losse reserve-spiegels en duplicaten van de sondes. Hierop volgen in la 2, óók in strenge volgorde de glazuurmesen en de excavatoren. In 3 handstukken, hoekstukken enz., in 4 de boren, in 5 de plastische instrumenten, in 6 het benodigde voor wortelkanaalbehandeling. Laat mij tot vervelens toe herhalen: je kunt de rangschikking ook anders maken maar *Ordnung muss sein!* De orde moet zóó zijn, dat men zonder te kijken elk verlangd instrument kan grijpen. Hiervoor is een beetje zelfdressuur noodig; wat oefening als je liever wilt.

Ik weet dat jij goed piano speelt. Kijk jij naar de toetsen? Kijkt een goede typist naar het letterbord?

Over de boren zou men een boek in drie deelen kunnen schrijven. We doen dat niet. Weet jij precies welke boren (soorten en nummers) je gebruikt? Zoo ja, sorteer die dan in vakjes met afgeronde bodem in la 4. Van ieder soort en ieder nummer liggen aldus een paar dozijn klaar. Gebruik ieder van deze boren maar één keer. Na gebruikt te zijn verdwijnen ze in een hiervoor bestemd bakje, dat bij mij in la E staat. Als ik deze of gene dit aanraad, dan vindt men vrij geregeld, dat ik tot verkwisting aanspoor. Maar dat is onjuist; integendeel betracht men aldus de zuinigheid. Niet op boren, maar op tijd en op pijn. Ziehier de berekening: een boor kost gemiddeld 12 cent en kan 1 à 2 maal worden geslepen voor 3 cent per keer. Dus kan men iedere keer een „nieuwe” boor nemen voor $6\frac{3}{4}$ cent. Als men na gebruik de boren gaat uitzoeken, (waarvoor een loupe noodig is), gaat koken en opnieuw sorteren kost dat tijd, maar bovendien houdt men in zijn collectie een aantal, een groot aantal, half botte boren. Ik beweer, dat het gebruik van een half botte boor, in plaats van een nieuw-geslepen exemplaar, je heel gauw vijf minuten langer tijd aan caviteitpraeparatie kost en de patiënt noodeloos pijn veroorzaakt. Als het elimineeren van deze drie factoren geen $6\frac{3}{4}$ cent waard is, deugt mijn oeconomie niet.

Om nu dit verhaal wat af te ronden vertel ik je nog, dat in A blokken met steentjes, óók geordend, zijn weggeborgen en voor amalgaam, kwik, weegschaal, schudbuis en mortier een glazen bak van 50 x 130 x 160 m.M. (No. 766. Catalogus Marius).

In la B, ingedeeld als mijn figuurtje aangeeft, zit alle drooglegmateriaal, d.w.z. gesorteerde wattenrollen in vakken 1, 2 en 3, gewone watten in 4, servetjes in 5, cofferdam in 6; in 7 is ruimte voor reserves. Cementen, cementspatels en glasplaten gaan in la D, vak 1, 2, 3, 4, en in 5 de reserve.

Mij dunkt een en ander is genoeg om je een denkbeeld te geven, hoe het kán, niet natuurlijk hoe het moet. Zie er de foto van de geopende kast nog eens op aan en volg dan verder eigen smaak en inzicht. Voor de resterende ruimte zul je de meest nuttige bestemming wel vinden.

Laat je mij eens hooren hoe ze daarginder, waar je bent, *heusch* de partieele protheses maken? Darauf bin ich sehr gespannt!

Met besten groet,

B. R. B.

VERGADERING VAN DE SOCIÉTÉ SUISSE D'ODON-
TOLOGIE, GENEVE 15, 16 EN 17 MEI 1931.

Op uitnodiging van de Société Suisse d'Odontologie, woonde ondergeteekende als vertegenwoordiger van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen de 46e Jaarvergadering dezer Vereeniging bij, die oorspronkelijk bedoeld was samen te vallen met de opening van het nieuwe gebouw van het Tandheelkundig Instituut te Genève.

Door juridische moeilijkheden, ontstaan bij den verkoop van den grond is echter vertraging ontstaan, die tijdige oplevering onmogelijk maakte en zoo is dit deel van het program onvervuld gebleven en tot nader order uitgesteld.

Dit belette echter niet, dat een zeer groot deel van de Zwitsersche collega's uit alle oorden van Zwitserland ter vergadering aanwezig waren, terwijl tevens naast een zeer sterke Fransche delegatie, ook Duitschland en België waren vertegenwoordigd.

De S. S. O. is een organisatie, die zoowel de sociale als de wetenschappelijke belangen behartigt en na wat ik van deze vergadering aanschouwde, deed het mij voor de zooveelste maal genoegen, dat wij in Holland voor deze fout gespaard gebleven zijn.

Want duidelijk bleek dat Vrijdag, Zaterdag en Zondag voor deze jaarvergadering niet voldoende waren, niettegenstaande het feit, dat de vergadering Vrijdagmorgen om 8 uur begon en met een onderbreking van een uur voor de lunch, tot half zeven voortduurde.

Zaterdag van 8 tot 1 uur, Zondag van 8 tot half twee!

ONDANKS deze wel zeer lange werkdagen, kwamen — door gebrek aan tijd — de discussies bij het wetenschappelijk deel van het program erg in de verdrukking, terwijl ik meende te moeten begrijpen dat ook de overige werkzaamheden van dit tijdsgebrek te lijden hadden.

Het program zelf had hieraan wellicht mede schuld, daar het

rijkelijk overvuld was, zij het dan ook dat er zeer belangrijke voordrachten op het programma stonden.

Charbonnier (Lausanne) besprak de „Composition du sang et de l'urine chez les pyorrhéiques et le nouveau traitement combiné de la pyorrhée par l'auto antigène et l'auto antivirus de Bezredka.

Comte (Genève) behandelde „de Alvéolotomie et Traitements des dents incluses.

Steiger (Zürich) Les rupteurs de pression, *Prof. Spreng* (Basel) Grundlagen des Kauabdruckes. *Held* (Genève) Les essences dans les traitements des infections, terwijl *Zbinder* (Lausanne) en *Dreyfus* (Lausanne) orthodontische onderwerpen behandelde, resp. het maken van banden voor de linguale beugel en een methode tot het brengen van modellen in de Frankforter horizontale.

Men zal toegeven dat dit alles voor één ochtend van 9.30 tot één uur zeker genoeg was.

Niet anders was het Zondagmorgen, toen de buitenlanders aan het woord waren en achtereenvolgens *Prof. Citron* (Berlin), *Prof. Hulin* (Parijs) en *Prof. Loos* (Frankfort) over „Paradentose” spraken, waarna *Prof. Grandclaude* (Parijs) een interessante voordracht hield over „Les aspects cliniques de l'inflammation dentaire dans les rapports avec la bactériologie.”

Tot slot spraken *Citron* en *Loos* over „Haardinfecties”.

Het was inderdaad jammer, dat voor discussies geen tijd was, omdat vooral *Hulin* een geheel eigen standpunt ontwikkelde (eenigen tijd geleden gepubliceerd in de *Semaine Dentaire*), terwijl ook *Grandclaude* als bacterioloog inzichten verdedigde, die voor discussie vatbaar waren, met name waar hij aan streptococci, staphylococci en fuso-spirocheten-infectie in den mond een veel grooter rol toekent, dan door de meeste schrijvers op dit terrein daaraan wordt toegeschreven.

Ook op deze vergadering ontbrak de industriële tentoonstelling niet, die uitmuntend was ingericht en de nieuwste snuffjes bood op het geheele gebied der tandheelkunde, zij het dan ook dat de fabrikanten het allerlaatste wel zullen bewaren tot Parijs.

Een bezwaar van die expositie, die gehouden werd in een groote zaal, vóór de vergaderingslokaliteit, was, dat zij dermate de aandacht vasthield, dat zij het vergaderingsbezoek eenerzijds verminderde, anderzijds door voortdurend in en uitgaan, onrustig maakte.

Ontegenzeggelijk zijn deze tentoonstellingen nuttig, met name

voor degenen, die uit kleinere plaatsen komen en nu jaarlijks, de gelegenheid hebben, zich op gemakkelijke wijze op de hoogte te kunnen stellen van wat er nieuw is en daarover dan ook eens informaties kunnen inwinnen bij anderen.

Ook voor ons land zou dit vermoedelijk een aanwinst voor vergaderingen zijn. Men heeft dan echter te zorgen, dat de organisatie zoo geregeld wordt, dat daardoor niet de vergaderingen zelf in het gedrang komen en dat is met wat goeden wil wel klaar te spelen.

Grappig is het, op de vergaderingen der Zwitsers, in afwisseling Fransch en Duitsch te hooren, zonder dat dit den gang van zaken ook maar eenigszins stoort, al viel het mij op, dat de Duitsch-Zwitsers zich meer moeite gaven om Fransch te spreken, dan de Fransch-Zwitsers om het Duitsch te hanteeren.

Maar in ieder geval levert Zwitserland wel het bewijs, dat veelaligheid volstrekt geen reden behoeft te zijn voor haat en naijver en ook in zooverre is de volkenbondsstad een uitnemend voorbeeld voor andere landen.

Dat de Zwitsersche gastvrijheid zich ook bij deze gelegenheid niet onbetuigd liet, behoeft wel ternauwernood vermeld.

Gegeven de voortreffelijkheid van de Zwitsersche keuken en wijnkelder, werd op dit gebied veel geëischt van het weerstandsvermogen der gasten, die van lunch naar diner en van diner naar souper werden gebracht, laat naar bed gingen en wilden zij zich niet door hunne gastheeren laten beschamen, vroeg ter vergadering moesten zijn!

Zaterdagmiddag was er een bootexcursie naar Coppet, het mooie kasteeltje, bekend door het verblijf van Necker's beroemde dochter mad. de Stael.

Zaterdagavond had het officieele banquet plaats in de groote zaal van het Hotel des Bergues, den F.D.I. bezoekers van 1925 welbekend en daar waren een 250 tal leden met hunne dames aanwezig, benevens tal van officieele gasten.

Er werd veel en hartelijk gesproken en — als in Amerika — moest de lange table d'honneur langzaam maar zeker worden afgespreekt, terwijl de ronde tafels zaten te verlangen naar den dans. Enfin, ook zij kregen hun deel, want als het hotel gehoorig is, moet de arme Briand (die daar logeerde) een slechte en korte nachtrust hebben gehad.

Misschien is dat de reden dat hij den volgenden morgen mijn ontbijt heeft opgepeuzeld, althans volgens den kellner, die zich over het niet verschijnen daarvan verontschuldigen moest.

Trouwens ook overigens heeft mijn pad dat van den grooten Franschen Staatsman gekruist. Bij aankomst te Genève was er

geen kruier te vinden, omdat zoo juist Briand en zijn gezelschap waren gearriveerd.

En toen ik — na eenige dagen te hebben uitgerust aan de oevers van het Lac Léman — in Parijs arriveerde aan het Gare de Lyon en mijn hoofd uit het portier stak, teneinde opnieuw naar een kruier uit te kijken, zag ik daar een ontzaglijke menigte, die een daverend gejuich aanhief. Voor mijn coupé stond Georges Villain. Ik drukte hem de hand en mompelde: is dit niet wat overdreven? Hij glimlachte: c'est Briand! Maar die zit beslist niet in dezen trein, zei ik. Neen, dat weet ik wel, hij komt pas over een half uur. Mais, que voulez-vous, c'est Paris!

Inmiddels was er een kruier en mijn koffer werd naar buiten gebracht. Ik heb mijn wagen hier, zei Villain. En op het Stationsplein bleek — niet alleen dat de menigte een steeds sterker omvang begon aan te nemen — maar ook dat de auto dermate door andere — afgesloten — wagens was omgeven, dat we volmaakt geblokkeerd waren. Er ontspan zich een geanimeerde gedachtenwisseling tusschen mijn geleider en eenige medeslachtoffers, wat overigens in den stand van zaken niet de minste verandering bracht. Ik luisterde zwijgend toe, tot mij eindelijk gevraagd werd: Que dites-vous? Nu glimlachte ik: Que voulez-vous, c'est Paris!

En toen dan werkelijk Briand er eindelijk was en we er tenslotte uitgekomen zijn, kreeg ik de laatste nieuwtjes van het Congres. Het gaat goed, uit alle landen komt bericht van sterke representatie. Maar er is ontzaglijk veel te doen. De vertalingen der rapporten, de correcties, de organisatie der klinieken en tentoonstellingen.

Amerika zendt vijftig van zijn beste clinicians, tallooze films komen aan, de vraag naar expositieruimte wordt zoo groot dat er belangrijk meer ruimte in het Grand Palais moest worden gevraagd.

Of internationale Congressen op deze wijze te organiseren zijn, zal moeten blijken, maar als het kan, dan zullen de hardwerkende Franschen het bereiken; zijn er hiaten, dan zal men het systeem moeten wijzigen. Ook al trouwens, omdat van de organisatoren het onmogelijke gevegd wordt.

Maar hoe dan ook, de Franschen maken zich gereed hunne gasten te ontvangen en deze zullen zich niet te beklagen hebben!

Van Parijs voerde mijn weg naar Londen. Ook daar bereidten men zich op een internationaal Congres voor, het Orthodontische. Men was er sterk gehandicapt door den plotseligen dood van den voortreffelijken secretaris *Lockett*, den alwetende!

Maar — met het benijdbare Engelsche phlegma — is men er

rustig doorgedaan en wacht gelaten af, de dingen die in Juli komen zullen.

Die zelfde rustige zelfverzekerdeheid vond ik in de ziekenhuizen, in de Onderwijsinstituten, in de verrukkelijke kustplaatsen van Devonshire en Cornwall, vond ik — ten slotte in het statige Oxford, met zijn bezonken wijsheid van zoovele eeuwen.

En wie in zoo korten tijd van Nederland — via Duitschland — Zwitserland en Frankrijk hier terecht komt en dus de gelegenheid had in snel tempo elementaire verschillen te observeeren; die begint te begrijpen, hoe het mogelijk was, dat dit betrekkelijk kleine volk, zoolang al de wereld regeert. . . . En begrijpt ook, dat hij gaat afdwalen!

Mei 1931.

Ch. F. L. NORD.